

18 Nisan 1978 Malatya Katliamı

17-20 Nisan 1978 tarihinde gerçekleşen Malatya olaylarının üzerinden yaklaşık 40 yıl geçti. Türkiye tarihinin en çalkantılı dönemlerinde gerçekleşen Malatya Katliamı'nın izleri Malatya'da bugün de görünmektedir.

Malatya Belediye Başkanlığı'nı, 1920'den 1977'ye kadar CHP adayları kazanıyordu. 11 Aralık 1977'de yapılan Belediye Başkanlığı seçimlerini bağımsız aday Hamit Fendoğlu kazandı. Fendoğlu sıkı bir faşistti.

Katliamın altyapı hazırlığı

Hamit Fendoğlu'nun ölümünden iki gün önce Bilim ve Kültür Derneği adlı bir kuruluş, Malatya'da "Milletim Uyan" başlıklı bir bildiri dağıtır. Bildiride şu ifadeler yer almaktadır:

"Milletini seven subay, öğretmen, memur, talebe, işçi, köylü, kendini devletin, milletin temiz ideallerine adayan değerli kardeşlerimiz, komünistler tarafından kahpece şehit edilmişlerdir. Müslümanlar bizi yok etmeye yönelik İslam ve millet düşmanlarının karşısında, müdafaa kavgasında birleşelim. İçinde bulunduğumuz zor günler bütün Müslümanları bir araya getirmelidir. Vedatlar, İbrahimler; sizlerin bıraktığınız yerden davamız daha da yükselecek, komünist katillerden intikamınız mutlaka alınacaktır."

18 Nisan günü, Malatya'da saldırı başladığı saatlerde Belediye hoparlöründen Kuran okumaya başlanır. Kuran'ın okunmasından sonra faşist bir grubun hoparlörden yaptığı "Din elden gidiyor.

Tarihin tozlu raflarında gizlenmiş Kızılbaş Alevi katliamları (2)

İrfan Dayıoğlu tarafından yazıldı
Perşembe, 18 Ocak 2018 17:54 -

Camilere de bomba konuluyor” anonsları aralıksız akşama kadar sürmüştür. Böylece halkın dini duyguları kışkırtılarak katılımın çoğaltılmasına, saldırıların yaygınlaştırılmasına çalışılmıştır. “Güçlü devlet”in Malatya’daki temsilcileri ise bu tahriklere seyirci kalmıştır.

Olayların Başlangıcı Hamit Fendoğlu Cinayeti

AP içinde siyaset yürüten Hamit Fendoğlu bir süre sonra AP ile yollarını ayırarak nihayet 1977 Malatya yerel seçimlerinde Milli Selamet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi başta olmak üzere sağ güçlerin desteği ile bağımsız aday olarak belediye başkanı seçilir.

Hamit Fendoğlu’nun belediye başkanı seçildiği dönem aynı zamanda Türkiye’de siyasetin çalkantılı olduğu 1977-1978 yıllarıdır. Böyle bir dönemde 17 Nisan 1978 de Hamit Fendoğlu’na, Ankara-Emek PTT’sinden bir koli gönderilir. 14 Nisan’da Hamit Fendoğlu söz konusu koliyi postaneden aldirtir ancak işlerinin yoğunluğu sebebi ile açmaz. Ankara’dan gönderilen koli 3 gün sonra 17 Nisan 1978’de Hamit Fendoğlu tarafında evinde, yanında torunları ve gelini varken açılır ve paket içerisine yerleştirilen bomba patlayarak Hamit Fendoğlu’nun ölümüne ve torunları ve gelininin ağır yaralanmasına sebep olur.

Malatya Katliamı

Hamit Fendoğlu’nun öldürülmesinin ardından 18 Nisan 1978’de Malatya’ya diğer illerden ve ilçelerden akın akın insanlar gelmeye başladı. Gelenlerin bir bölümü Malatya Belediyesinin önünde toplanırken bir kısmı da Samanpazarı bölgesinde toplanmaya başladı ve kısa sürede on binlerce insan bir araya geldi. Önceden organize edilmişçesine bir araya gelen binlerce silahlı sağ görüşlü insan, Malatya merkezden başlayarak Alevilerin yaşadığı semtlere doğru saldırılara başladı. Toplanan insanların bir kolu Cezmi Kartay Caddesine yöneldi. Burada bulunan işyerlerinin çoğunluğu Alevilere aitti. Bir kol, Fuzuli Caddesine, bir kol Akpınar, Yoğurtpazarı, Mısırlı Çarşısı ve eski Halep Caddesine; bir kol da Turan Emeksiz Caddesine doğru **“Kahrolsu n Komünizm, katil Ecevit, Müslüman Türkiye, Dan Dan Hamido’ya intikam”** sloganlarıyla yürüyüşe ve saldırıya geçtiler.

Tarihin tozlu raflarında gizlenmiş Kızılbaş Alevi katliamları (2)

İrfan Dayıoğlu tarafından yazıldı
Perşembe, 18 Ocak 2018 17:54 -

Siyasi partilerin, demokratik kitle örgütlerinin (CHP, TÖB-DER, TÖM-DER, Tütüncüler Derneği) merkez binalarıyla, Gayret, Görüş, Ekspres, Baydağı, Güneş Gazetelerinin matbaa ve idarehaneleri, Tekel bayileri, gazete bayileri yerle bir edildi. Rakı, şarap ve benzeri içkilerin satıldığı lokantaların, Tekel bayilerinin ve marketlerin önü kırılmış şişelerle, masalarla birbirine karışmıştı. Ateşe verilen bu yerlerden çıkan kokular insanları sersemletiyordu. Malatya'nın üstüne pis kokulu kara bir duman çökmüştü. Alçaktan uçan jetlerin sesleri karmaşa havasını artırıyordu.

Yeni katılanlarla göstericilerin sayısı 20 bine yaklaşıyordu. Denetim elden çıkmıştı. Artık kimin ne yaptığı bilinmez olmuştu. İşaretlenmiş işyerleri ve konutlar tahrip ve yağma edilerek ateşe veriliyordu.

Alevilere yönelik saldırılar sürerken, yüzleri maskeli ve ellerinde benzin bidonları kişilerin öncülüğünde on binlerce insan dışında Malatya'da hiçbir güvenlik gücü ortalıkta görünmüyordu. Sokaklarda yağmalanan eşyalar yanarken, yine sokaklar evlerden yağmalanan ev eşyaları, giysiler, yiyeceklerden geçilmiyordu. Yangınlara müdahale etmeye gelen itfaiye araçları ise hortumları kesilmiş halde sokaklarda bekletiliyordu.

Şehir merkezinde sağlam yer kalmamış ve saldırganların da işi bitmişti. Bu kez mahallelere yöneldiler. Rastladıkları genç kızlara sarkıntılık etmeye, yaşlı kadınları dövmeye başladılar. Bu ortamda nereden geldiği bilinmeyen bir kurşun, saldırganlar arasında bulunan İnönü Üniversitesi öğrencisi Tahir Kökçü'yü kafasından ağır yaralamıştı. Hastaneye kaldırılan yaralı kurtarılmış ve yaşamını yitirmişti.

Olayları yatıştırmak amacıyla bir konuşma yapan Malatya Cumhuriyet savcılarında Necati Sezener ile Adıyaman'dan gelen Jandarma Komando Birliği komutanı Yüzbaşı Arif Doğan saldırıya uğradı ve her ikisi de bıçak ve kurşunla yaralandı.

İkinci katliam;

Tarihin tozlu raflarında gizlenmiş Kızılbaş Alevi katliamları (2)

İrfan Dayıoğlu tarafından yazıldı
Perşembe, 18 Ocak 2018 17:54 -

Malatya'nın etkin ailelerinden birine mensup olan Devlet Hastanesi Başhekimi Yüksel Fenercioğlu, olayları yatıştırmak, yakma ve yıkmayı önlemek amacıyla bir konuşma yapmak istedi, ancak gözlerini kin bürümüş maskeli saldırganlar yine saldırdı. Dr. Yüksel Fenercioğlu ve yanındakiler ateşli silahla yaralandı. Yaralılar Devlet Hastanesinde tedavi altına alındı.

Kalabalık bir grup, Alevilerin yoğun olduğu Ata (Haçova), Cemal Gürsel ve Başharık Mahallelerine doğru yürüyüşe geçti. Turan Emeksiz Caddesinin üzerinde bulunan yüzlerce işyeri ve evin camlarını kırarak eşyalarını sokaklara atıyor, gaz dökerek yakıyorlardı. Bu sırada bir apartmandan saldırganların üstüne ateş açılır. İki kişi yaralanır. Saldırganlar da apartmanı ateşe verirler.

Saldırganların geliş haberini alan üç mahallenin sakinleri sokak ve yollarda barikat kurarak güvenliklerini sağlamaya çalışırlar. Aralarında silahlı kimseler de bulunmaktadır. Yaşlılar, silahlı bir çatışma olasılığını ortadan kaldırmaya çalışıyor, "Komşular, gençler sizden ricamız, aman kimseye silahla karşılık vermeyesiniz, öldürmeye çalışmayasınız. Varsın evlerimizi, işyerlerimizi yağmalasınlar, yaksınlar. Evler yapılır, işyerleri yeniden açılır. Ama ölüm unutulmaz; kin ve kan davasına dönüşür. Malatya'da hepimiz (Alevi-Sünni, Türk-Kürt) komşuyuz. Her gün yüz yüze bakıyoruz. Şu kötü niyetlilere uymayınız, oyuna gelmeyiniz" diye gerginliği yatıştırmaya çalışıyorlardı

Saldırganlar, Turan Emeksiz Caddesinde "Komünistlere ölüm, katil Ecevit, dan dan Hamido'ya intikam, Müslüman Türkiye" diye slogan atarak, önlerine gelen işyerlerini, konutları tahrip ediyor ve yakıyorlardı. Tam bu sırada askeri birlikler cemselerle olay yerine yetişerek, olası kanlı bir çatışmayı önlediler.

Saldırganların bir kolu, Malatya'nın büyük semtlerinden biri olan Sıtmapınarı'na yönelmişti. Burası, işçilerin yoğun olduğu bir semtti. Saldırganlar, yıka yaka Sıtmapınarı'na ulaştı ve Alevi ve solculara ait işyerlerinin tümünü tahrip etti.

Üç Öğrencinin Katledilmesi

Tarihin tozlu raflarında gizlenmiş Kızılbaş Alevi katliamları (2)

İrfan Dayıoğlu tarafından yazıldı
Perşembe, 18 Ocak 2018 17:54 -

Çilesiz Mahallesi, Malatya'nın güneybatısında, bahçeli bir semttir. Kentin eski mahallelerinden biri sayılır. Yüzyıldan beri Alevilerle Sünniler iç içe yaşamaktadır. Mezhep sorunları yaşamadan ortak iş yapmışlar, az da olsa birbirlerine kız alıp-vermişlerdir. Karanlık eller durmaz ki; Hamit Fendoğlu'nun hunharca öldürölmesini fırsat bilenler saldırılarını bu semte de yönelttiler.

Çilesiz Mahallesi'nin halkı, Malatya Merkezi'ndeki saldırı olayını üzüntü ve kuşkuyla izlerken; mahallenin çocukları da bahçede top oynamaktadırlar. Saat 12.00'ye doğru bir araba, top oynayan çocuklara yaklaşır. Arabadan biri iner, "Naci, Sait, Özcan" diye ismen çağırıldığı üç çocuğu arabaya alır ve uzaklaşırlar. Arkadaşları da, herhalde öğretmenleridir, bir yeri göstermek için götürdüler, düşüncesiyle başta ailelerine haber vermezler. Ama sonra kuşkulanırlar ve ailelerine bildirirler.

Götürölen çocuklar (Özcan Türksever, Sait Hazar, Naci Erguvanlı) 14-15 yaşlarında olup, Gazi Lisesinin öğrencileridir. Üçü de Alevi ailenin çocuklarıdır. Birkaç saat sonra acı haber gelir. Çocuklar önce işkence görmüş, sonra kafalarına sıkılan kurşunlarla öldürölmüştür. Katiller bununla da yetinmemişler, cesetleri, Malatya'ya 8 kilometre uzaklıktaki Beylerderesi'nde demiryolu tüneli önünde rayların üstüne bırakmışlardır. Üzerlerinden tren geçen cesetler paramparça olarak bulunmuştur. Çocukların aileleri, katillerin bulunması için kuşkulandıkları bazı isimleri ilgili makamlara vermişler, ancak sanki yer yarılmış katiller içine girmiş gibi, cinayetler yapanların yanına kar kalır.

Yassı Adadan yaş haddinden idamdan kurtulan Celal Bayar Malatya katliamının komünizm tehlikesini bertaraf için yapıldığını savunur.

Katliam Bilançosu

17 Nisan 1978 akşamı başlayan saldırı, tahrip ve silahlı çatışma; 20 Nisan akşamına kadar sürdü. Bu süre içinde sekiz kişi ölmüş, yirmisi ağır olmak üzere yüz kişi yaralanmış, 100 işyeri ve konut tamamen olmak üzere, toplam 960 işyeri ve konut tahrip edilmiştir. Olaylar sırasında onlarca oto da zarar görmüştür.

Tarihin tozlu raflarında gizlenmiş Kızılbaş Alevi katliamları (2)

İrfan Dayıoğlu tarafından yazıldı
Perşembe, 18 Ocak 2018 17:54 -

Kürt illerine gönderilen bombalar

Hamit Fendoğlu'na gönderilen bomba dışında, birbirinin benzeri ve ağırlıkları 1 kilo 350'şer gram, ambalajları da aynı olan üç paket daha 7 Nisan'da Ankara'dan postaya verildi. Bombalı paketler, Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesi CHP İlçe Başkanı Memiş Özdal'a (Alevi), Adıyaman Emniyet Müdür Yardımcısı Abdülkadir Aksu'ya ve Ahmet Akalın adında Adanalı bir işadamaına gönderilmiştir. Pazarcık'taki alıcı Memiş Özdal kuşkulandır ve paketi almaz. Postaneye getirilen paketi burada iki memur açar. Açılır açılmaz meydana gelen patlama sonucu, bir memur parçalanarak yaşamını yitirirken, diğeri de ağır yaralanır.

Adıyaman ve Adana'ya gönderilen paketlere, alıcılarına ulaşmadan İçişleri Bakanlığınca el konulur. Uzmanlar tarafından röntgen ışınlarıyla incelenen paketlerde bomba olduğu belirlenir ve paketler imha edilir.

Yapılan inceleme sonucu, bu paketlerdeki patlayıcıların, daha önce İstanbul Üniversitesi'nde öğrencilerin üzerine atılan bomba ve ADMMA yakınlarında atılarak 5 kişinin yaralanmasına neden olan bombalarda kullanılanla aynı olduğu belirlenmiştir. Bombaların dinamit üzerine demir çubuklar ve şarapnel parçaları konduktan sonra telle sarılarak yapıldığı, ateşleme piminin kutunun kapağına bağlandığı saptanmıştır.

Uzmanlar, herhangi bir yerde yapılmasının mümkün olmadığını belirttikleri bu türden patlayıcıların ancak Atom Enerjisi Araştırma Merkezinde yapılabileceğini belirtmişlerdir. Bunun üzerine Ankara Nükleer Araştırma Merkezinde arama yapılmıştır. Bu merkezde çalışanların büyük çoğunluğu Ülkü Ocaklıdır. Ülkü Ocaklarının eski Genel Başkanı Muharrem Şemsek de burada çalışmaktadır. Muharrem Şemsek ve birkaç arkadaşı gözaltına alınır ve Nükleer Araştırma Merkezi de bir süre için kapatılır. Muharrem Şemsek ve arkadaşları daha sonra mahkemece serbest bırakılır.

Malatya'dan Alevi göçü

Tarihin tozlu raflarında gizlenmiş Kızılbaş Alevi katliamları (2)

İrfan Dayıoğlu tarafından yazıldı
Perşembe, 18 Ocak 2018 17:54 -

Hamit Fendoğlu'nun öldürölmesinin ardından çıkarılan olaylarda 1000'e yakın işyeri tahrip edildi ve yakıldı. Yakılıp yıkılan işyerlerinin yüzde 90'ı demokrat, solcu ve Alevilere aitti. Saldırıdan yaralananların da çoğunluğu bu kesimin insanlarıydı. Artık Malatya'da demokratların, solcuların ve Alevilerin yaşamlarını sürdürme ve iş yapma olanakları zorlaşmıştı. Bu nedenle Malatya'dan göç başladı.

12 Eylül 1980'de yapılan askeri darbeden sonra da, demokrat, solcu ve Alevilere yönelik faşist baskılar yoğunlaştı. Bunca baskıyla karşılaşan demokrat, solcu ve Aleviler, sonunda Malatya'yı terk etmek zorunda kaldılar. İş sahibi olanlar, işyerlerini günün değerinin çok altında fiyatlara satarak Mersin, Adana, İstanbul, İzmir gibi kentlere göç etmeye başladılar. Ekonomik gücü olmayanlar da köylerine döndüler. Böylece Malatya'nın inançsal, etnik ve kültürel mozaiği, siyasal yapısı esaslı bir değişime uğramış oldu.

1970-80 arasında Malatya'da meydana gelen irili-ufaklı olay sayısı 1871 tanedir. Bu olaylarda Çoğunluğu sol düşünceli, Alevi olmak üzere 200'ün üzerinde insan katledilmiştir.

Ortak ölkemizin devrimci, ilerici güçleri, emekten ve emekçiden yana güçleri, tüm ötekileştirilen toplum kesimlerinin insan olmaktan doğan haklarını savunan sosyalistleri, kararlı bir şekilde bir arada yaşama kültürünü tahrip eden karanlıkta kalmış bütün katliamların aydınlığa kavuşturulması için mücadele etmeli ve laikliği, bireyin ve emeğin özgürleştirilmesini, devletin demokratikleştirilmesini savunan güçlerle omuz omuza olmayı ana ilkelerinden biri edinmelidir. Bu uğurda verilecek mücadelenin farklı kültürlerin ve inançların bir arada yaşayabileceği bir Türkiye özleminin gerçekleşmesine katkı sunacağını, Maraş katliamını unutturmak isteyen çevrelere etkili bir cevap olacağına inanıyorum.

21. Yüzyıl insan hakları, özgürlükler ve bilim çağı olmalıdır. İnsan hakları, özgürlük ve bilim gibi kutsal değerlere ve katliamlarda yitirdiğimiz evlatlarımıza, saygının bir gereği olarak diyorum ki ; devletin derin çekmecelerinde gizli arşivler açılmalı, katliamların yaşayan tanıkları dinlenmelidir. Arşivlerin, yaşayan tanıkların, kitap, belge ve o dönemdeki mahkeme tutanaklarının ışığında katliamda suçlu, hatası ve ihmali bulunan birey ve kurum her kim varsa evrensel hukuk verileri çerçevesinde yargılanmalı, gerekli cezalar verilmelidir.

Anlamlı anma, kayıplarımızın katillerinden hesap sorulmasıyla mümkün olabilir. Katliamların önlenmesi de ancak kararlı bir direnişle mümkündür. Maraş gerçeğinde ortaya çıkan derslerden

Tarihin tozlu raflarında gizlenmiş Kızılbaş Alevi katliamları (2)

İrfan Dayıoğlu tarafından yazıldı
Perşembe, 18 Ocak 2018 17:54 -

---

biri de örgütlü olunan mahallelerde kayıpların asgari düzeyde kalabildiğidir. İşte Yörükselim Mahallesi, işte Karamaraş mahallesi gerçeği bunu göstermiştir. Faşist katillerin en çok katliam yapmak istediği bu iki mahallede kahramanca direnişler sonucunda faşistler mahallelere sokulmamış ve onlara önemli kayıplar da verdirilmiştir.

Üzerinden 39 yıl geçen 24 Aralık 1978 tarihin en karanlık günlerinden biridir. Bizlere bu günü yaşatanların yakalarına yapışmalı ve onlara bu ayıplarını unutturmamalıyız. 39 yıl geçse bile bu işin faillerini bulup gereken şekilde cezalandırılmasını sağlamalıyız.

Türkiye'de hak arama tarihi uzun, zorlu bir süreç ve bazen tahammül sınırlarını zorluyor. Ancak bu zorlukların bizleri yıldırmaması gerekiyor, gerekiyorsa bayrağı evlatlarımıza devredeceğiz, ama asla boyun eğmeyeceğiz. Bu yoldaşlara, halka, verdiğimiz emeklere, ödediğimiz bunca bedele bağlılığımızın bir gereğidir de aynı zamanda.